

Aan de gemeenteraad
t.a.v. de griffier,

Den Haag, 14 april 2016

Betreft: Zelfstandig Raadsbudget

Raadslid.Nu informeert u graag over de uitkomsten van ons onderzoek naar het Zelfstandig Raadsbudget en verzoekt u het onderwerp in uw raad ter bespreking te agenderen, in het bijzonder bij de besprekingen kader- en/of voorjaarsnota.

In bijna een kwart van de gemeenten is er geen zelfstandige post voor uitgaven van de raad en de ondersteuning van de raad. In ruim een derde deel van de gemeenten is het college van burgemeester en wethouders op directe of indirecte wijze betrokken bij de vaststelling van het zelfstandige budget voor de raad en de ondersteuning van de raad. Het budget van de gemeenteraad (voor ondersteuning, onderzoek en controle) varieert van bijna 1 procent van de totale gemeentelijke begroting in de kleinste gemeenten tot 0,3 procent van de totale gemeentelijke begroting in de grootste gemeenten.

De taken van de raad worden steeds omvangrijker o.a. als gevolg van de invoering van de decentralisaties op het gebied van het sociale domein. Raadslid.Nu vindt het daarom belangrijk om aandacht te geven aan de omvang van de begroting van de raad voor ondersteuning, opleiding, controle en onderzoek.

De gemeenteraad beschikt over het budgetrecht en het is van essentieel belang dat er consistentie ontstaat over het vaststellen van het raadsbudget.¹

Uit onderzoek onder griffiers, uitgevoerd door Overheid in Nederland in opdracht van Raadslid.Nu, blijkt dat nog niet in elke gemeente duidelijk heeft welke onderwerpen deel uitmaken van het zelfstandig raadsbudget. Raadslid.Nu hoopt op deze manier de bewustwording te vergroten over wat de raad voor zichzelf kan en mag reserveren. Het is van belang dat de gemeenteraad in haar ondersteuning (denk aan griffie, Rekenkamer en presidium) voldoende is toegerust.

---

¹ Zie rapport: Zelfstandig raadsbudget; onderzoek naar de opvatting van gemeentegriffiers over het Zelfstandig Raadsbudget.

Raadslid.Nu adviseert u om vroegtijdig in gesprek te gaan met het college van burgemeester en wethouders over het raadsbudget. Het budget van de gemeenteraad wordt formeel vastgesteld tijdens de begrotingsbehandelingen. Echter, bij de voorjaars- of kadernota worden de contouren van een begroting vaak al vastgesteld, waardoor een dergelijk gesprek in het beste geval plaats kan vinden voordat de voorjaarsnota verschijnt.

Als laatste wil Raadslid.Nu uw aandacht vestigen op de rol van de Rekenkamer. Uit het rapport blijkt dat de Rekenkamer een ondersteuning kan zijn voor de gemeenteraad in haar controlerende rol. De Rekenkamer controleert immers de inkomsten en uitgaven en kan zo ondersteuning bieden aan de gemeenteraad.

Raadslid.Nu is de enige en onafhankelijke behartiger van de zelfstandige, onafhankelijke en sterke rol van de gemeenteraad en raadsleden. Voor dat collectieve belang zet Raadslid.Nu zich in overleg met het ministerie van Binnenlandse Zaken en binnen de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) in. Raadslid.Nu stelt zich ten doel dat de gemeenteraad goed is uitgerust, zodat de raad zijn taak optimaal kan vervullen en recht kan doen aan haar kaderstellende, volksvertegenwoordigende en controlerende rol. Raadslid.Nu voert hiervoor onderzoeken uit en organiseert bijeenkomsten.

Wist u dat u lid kunt worden van Raadslid.Nu? Er is een collectief lidmaatschap voor de gehele raad of een individueel lidmaatschap voor een raadslid. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met info@raadslid.nu of kijk op onze website www.Raadslid.Nu.

Met vriendelijke groet,

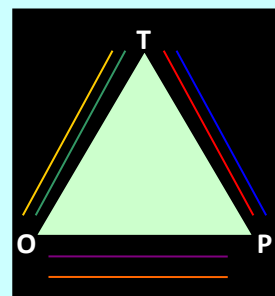
Mark den Boer,
Voorzitter Raadslid.Nu

Bijlage: Rapport Zelfstandig Raadsbudget. Onderzoek onder gemeentegriffiers over het Zelfstandig Raadsbudget.

Zelfstandig Raadsbudget

www.OverheidinNederland.nl

T(ransparant) O(verheids) P(anel)

Onderzoek onder gemeentegriffiers over het Zelfstandig Raadsbudget

Onderzoek uitgevoerd door onderzoeksbureau Overheid in Nederland in opdracht van
Raadslid.Nu.

Inleiding

De gemeenteraad heeft een bijna natuurlijke neiging om eerst op eigen taken en budget te bezuinigen. Het goede voorbeeld geven aan de eigen inwoners speelt daarbij een belangrijke rol. Het lijkt er op dat hiermee de volksvertegenwoordigende rol nadrukkelijk zichtbaar moet worden gemaakt. Tegelijkertijd kan dat de bestuurlijke rol van de raad te kort doen.

Raadslid.Nu heeft daarom in samenwerking met de Vereniging van Griffiers een onderzoek gestart naar het zogeheten zelfstandig raadsbudget. Doel van dit onderzoek was om in beeld te krijgen hoe het budget voor ondersteuning en opleiding van de gemeenteraad is belegd in de gemeentelijke begroting. Op basis van de uitkomsten wil Raadslid.Nu in samenwerking met de Vereniging van Griffiers een instrumentenkader en stappenplan voor een eigen raadsbudget in de begroting, afgezonderd van de reguliere begroting, in beeld brengen met als belangrijkste betekenis zo de discussie en het debat over de waarde van een eigen, zelfstandige bestuurlijke verantwoordelijkheid in beeld te brengen.

In de zomer van 2015 is daarom door Raadslid.Nu opdracht gegeven aan Overheid in Nederland om een enquête te houden onder alle griffiers om inzicht te krijgen hoe het budget voor ondersteuning en opleiding van de gemeenteraad in de gemeentelijke begroting is vastgelegd. Het opstellen van de enquête is door Raadslid.Nu uitgevoerd in samenwerking met de Vereniging van Griffiers. De uitkomsten van de enquête zijn besproken met de commissie openbaar bestuur van de Vereniging van Griffiers. De eindverantwoordelijkheid voor het onderzoek berust bij Raadslid.Nu.

Dit rapport bevat een overzicht van de belangrijkste uitkomsten van het onderzoek met een korte toelichting. Voor wie de onderliggende rapportage met alle rechte tellingen en toelichtingen wil ontvangen, gelieve contact op te nemen met Raadslid.Nu door een e-mailbericht aan info@raadslid.nu.

'Pak iets aan voordat het een probleem is. Schep orde voordat de chaos intreedt'
<Lao-Tse, Chinees Filosoof, +/- 600 v.C.>

Inhoudsopgave

1. Budget raad en gemeente	4
2. Zelfstandig raadsbudget voor raad en ondersteuning.....	5
2.1 Is er een zelfstandig raadsbudget?	5
2.2 Waar zijn de budgetten voor raad en ondersteuning geplaatst?	6
2.3 Welke budgetten zijn geplaatst onder de gemeentelijke bestuurskosten?.....	10
3. De griffier	15
3.1 Omvang griffie	15
3.2 Waar is het budget van de griffie geplaatst?	16
4. Rekenkamer	17
4.1 Rekenkamer.....	17
4.2 Wat is het budget van de rekenkamer?	19
4.3 Waar is het budget voor de rekenkamer geplaatst?	19
4.4 Is het budget voor de rekenkamer geïndexeerd?	20
5. Diverse budgetten.....	21
5.1 Budget voor accountant	21
5.2 Budget voor onderzoek	21
5.3 Budget voor deelname VNG Jaarcongres.....	21
6. Wijzigingen van het budget voor raad en ondersteuning.....	23
7. Wenselijkheid van zelfstandig raadsbudget	25
7.1 Wat vindt de griffier over een zelfstandig raadsbudget.....	25
8. Verantwoording onderzoek	27
8.1 Methodiek	27
8.2 Response versus populatie	27
8.3 Onderzoeksbureau Overheid in Nederland.....	30
Bijlage I: Budgetten voor raad en ondersteuning	31
Bijlage II: Enquête	34

1. Budget raad en gemeente

Om in beeld te krijgen wat het zelfstandig raadsbudget kan zijn, is het van belang om eerst feitelijk inzicht te krijgen in de omvang van budgetten. De gemeenteraad stelt de gemeentebegroting vast waarin alle budgetten worden toegewezen. Dit onderzoek dient er toe om vast te stellen of de gemeenteraad een aparte post op de begroting heeft ingericht waarin de kosten die gemaakt worden voor de gemeenteraad en voor de ondersteuning van de gemeenteraad inzichtelijk zijn. Onder ondersteuning wordt verstaan alles wat direct nodig is om de raad zijn werk als raad te laten doen met inbegrip van de kosten voor ondersteuning door de griffie, de kosten voor onderzoek ten behoeve van de raad, zoals de accountant, onderzoek en de Rekenkamer maar ook de kosten voor opleiding van raad en griffie.

Het onderzoek dient er tevens toe om inzicht te krijgen in de verhouding tussen het budget wat zo beschikbaar is voor de gemeenteraad en de griffie in verhouding tot de totale kosten van de gemeente.

In het onderzoek is gevraagd naar het budget van de gemeentelijke begroting in 2015, als ook naar de omvang van het budget voor de gemeenteraad en de griffie. In absolute cijfers varieert het budget van de gemeenten, die deelnamen aan het onderzoek, van 3,5 miljoen euro tot 2.280 miljoen euro.

Bij de respondenten varieert het budget van de gemeenteraad van 217 euro tot 7,8 miljoen euro. Het budget van de gemeenteraad varieert van vrijwel 0 % tot circa 5 % van de gemeentebegroting. In tabel 1 is gekeken of dit percentage verschilt met de omvang van de gemeente (inwoners).

	Grote gemeente (inwoners)				
	< 25.000	25.000-50.000	50.000-75.000	75.000-100.000	>100.000
Budget gemeenteraad budget gemeente	0,99%	0,72%	0,53%	0,46%	0,32%

Tabel 1: Percentage van het gemeenteraadbudget in verhouding tot het gemeentebudget

Des te groter de gemeente (qua inwoners), des te kleiner het percentage van het gemeenteraadbudget in het totale budget.

Het budget van de griffie varieert van 0 euro tot 2,3 miljoen euro.

2. Zelfstandig raadsbudget voor raad en ondersteuning

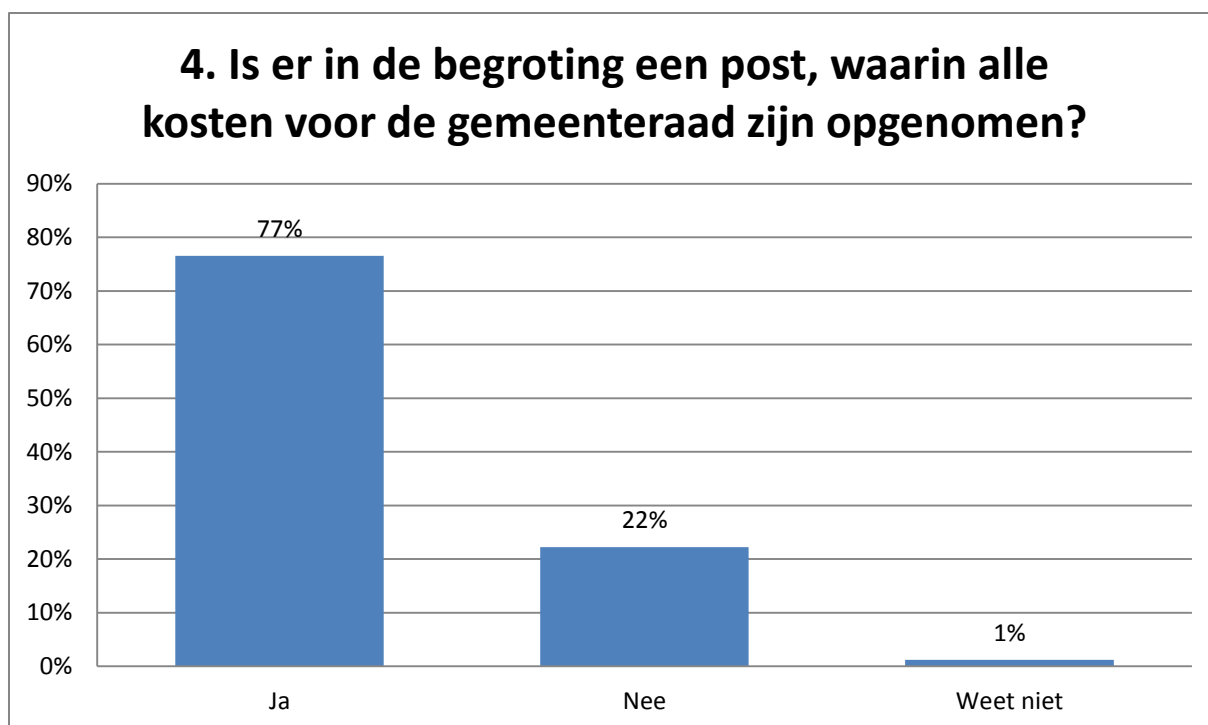
Wat is een zelfstandig raadsbudget en welke posten vallen daar dan onder? In dit hoofdstuk zetten we eerst inzicht of er een zelfstandig raadsbudget is, een budget dus op de begroting waaruit blijkt wat er financieel beschikbaar is voor de gemeenteraad en voor onderzoek en ondersteuning van de raad. Tevens brengen we in beeld welke posten onder het zelfstandig raadsbudget gerangschikt worden. Daarbij is ook gevraagd waar posten waarvan mag worden verwacht dat die aan de raad toebehoren op de begroting zijn geplaatst.

2.1 Is er een zelfstandig raadsbudget?

Uit het onderzoek kan afgeleid worden dat in ruim driekwart van de gemeenten op de begroting een post is opgenomen, waarin alle kosten van de gemeenteraad staan (zie tabel hieronder met het antwoord op vraag 4 van de enquête: Is er in de begroting een post, waarin alle kosten voor de gemeenteraad zijn opgenomen?). In de gemeenten waar aangegeven wordt dat er geen sprake is van een aparte post, worden de kosten van de gemeenteraad veelal geschaard onder een ander programma.

In de toelichting die in het kader van dit onderzoek is gevraagd wordt dat verduidelijkt:

- *'Niet in de zin dat er een apart programma voor de gemeenteraad is, maar het is onder het programma 'Bestuur' ondergebracht. Het is dus niet gespecificeerd.'*
- *'Als onderdeel van een programma.'*
- *'Onder programma 11 zijn onder andere de kosten van het bestuur, waaronder de gemeenteraad en raadsondersteuning, opgenomen.'*

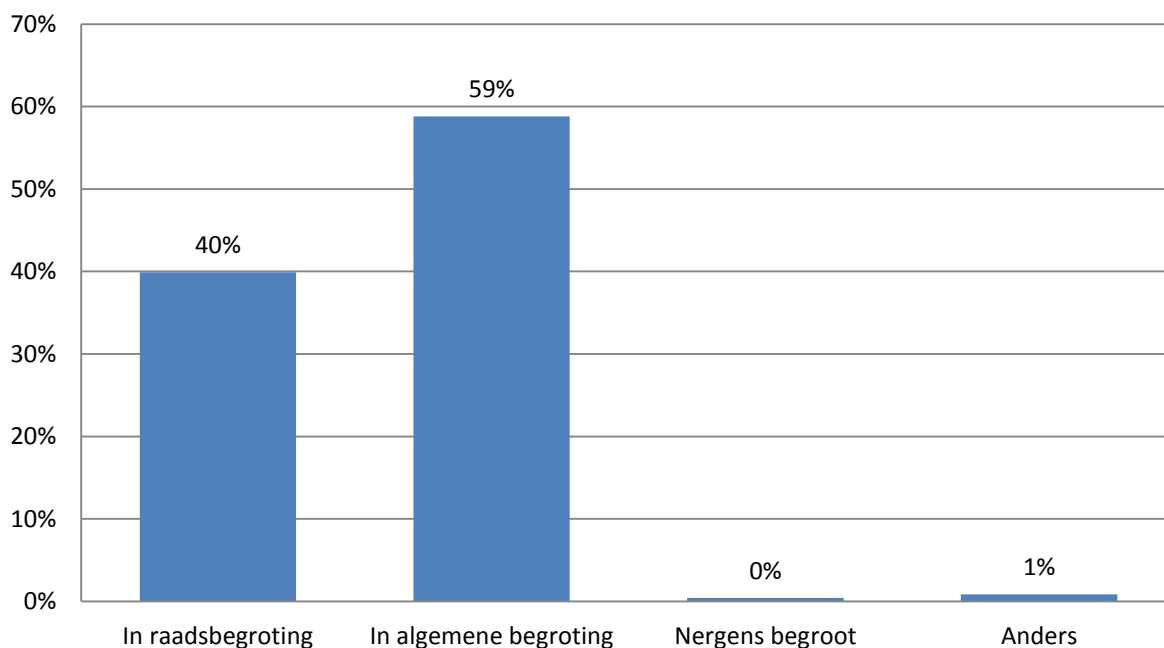
Uit de toelichting blijkt dat slechts in een enkel geval er sprake is binnen dat raadsbudget van vier separate budgetten voor griffie, accountant, rekenkamer en raad en commissies. Veel vaker zijn de diverse posten her en der verspreid op de begroting geplaatst (zie paragraaf 2.2).

2.2 Waar zijn de budgetten voor raad en ondersteuning geplaatst?

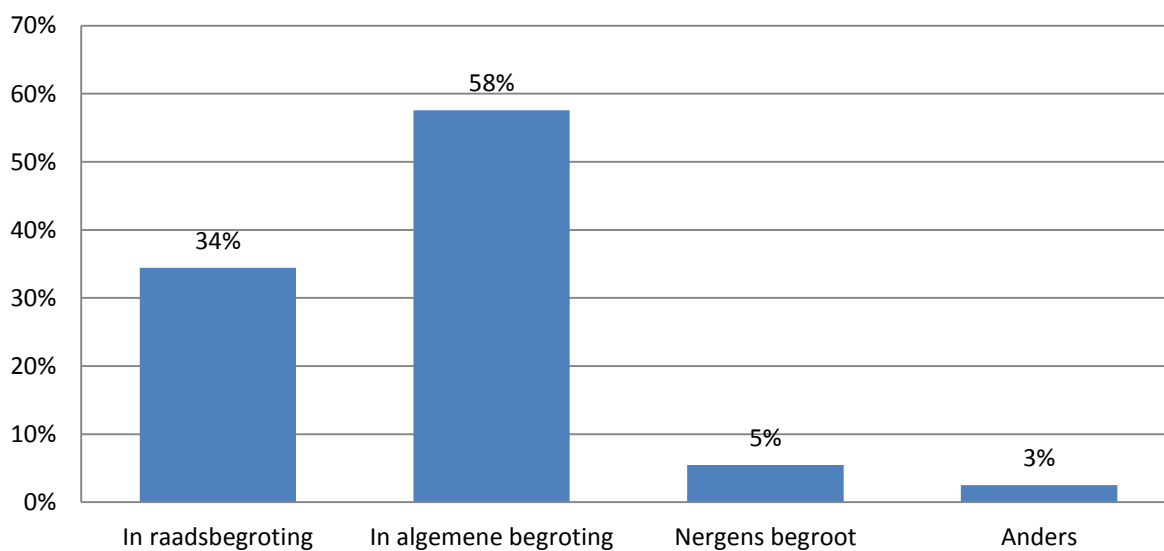
In het onderzoek is eerst gevraagd waar een aantal belangrijke kostenposten, die van belang zijn voor de raad en de ondersteuning zijn geplaatst. Het betreft de personeelskosten van de griffier en griffie (zie tabel 5.1), de opleidingskosten voor griffie(medewerkers), fractiebudgetten, de kosten voor niet-partijpolitiek scholing van raadsleden (welke door het rechtspositiebesluit van 20 juni 2014 ten laste van de gemeente gebracht mogen en kunnen worden; het zelfde geldt voor de kosten van lidmaatschap van een beroeps- of belangenvereniging), representatiekosten en mogelijke andere posten (zie tabellen 5.2 tot en met 5.7).

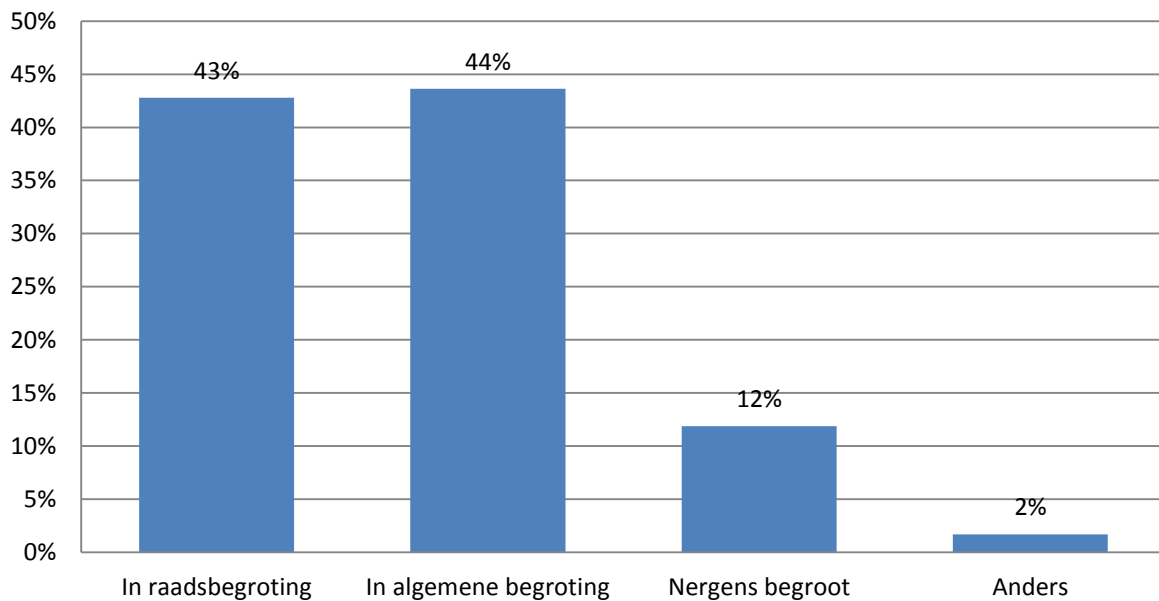
5.1 Personeelskosten griffier en griffie?

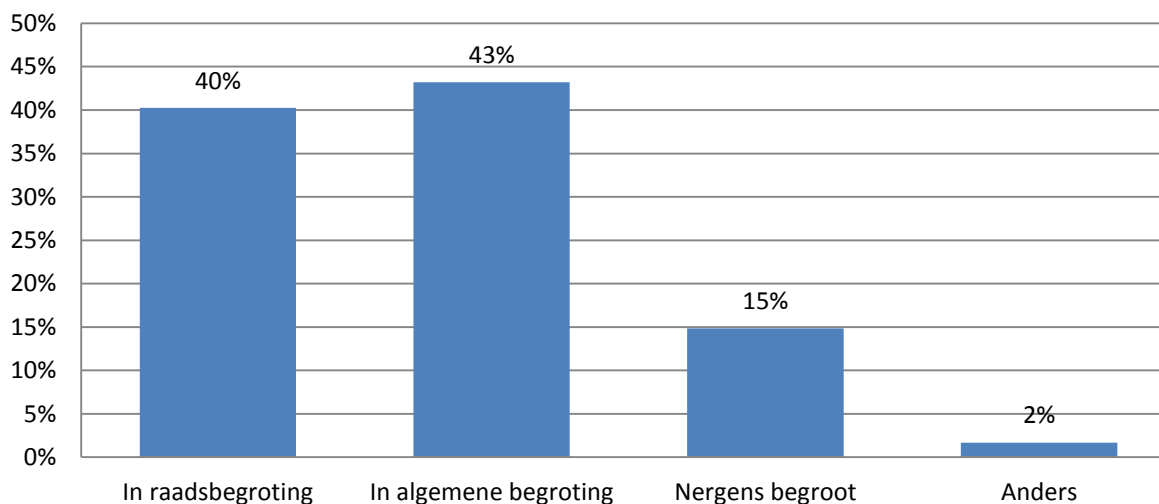
5.2 Opleidingskosten voor griffie(medewerkers)?

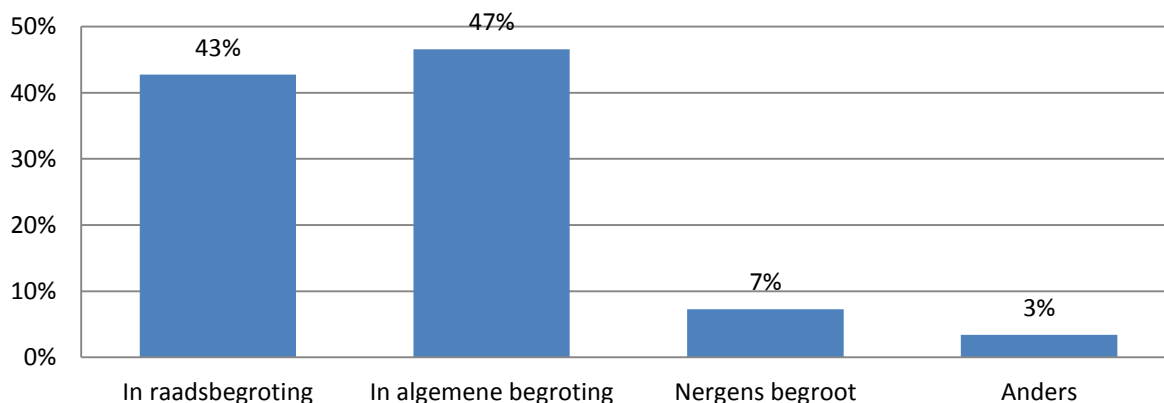
5.3 Fractiebudgetten?

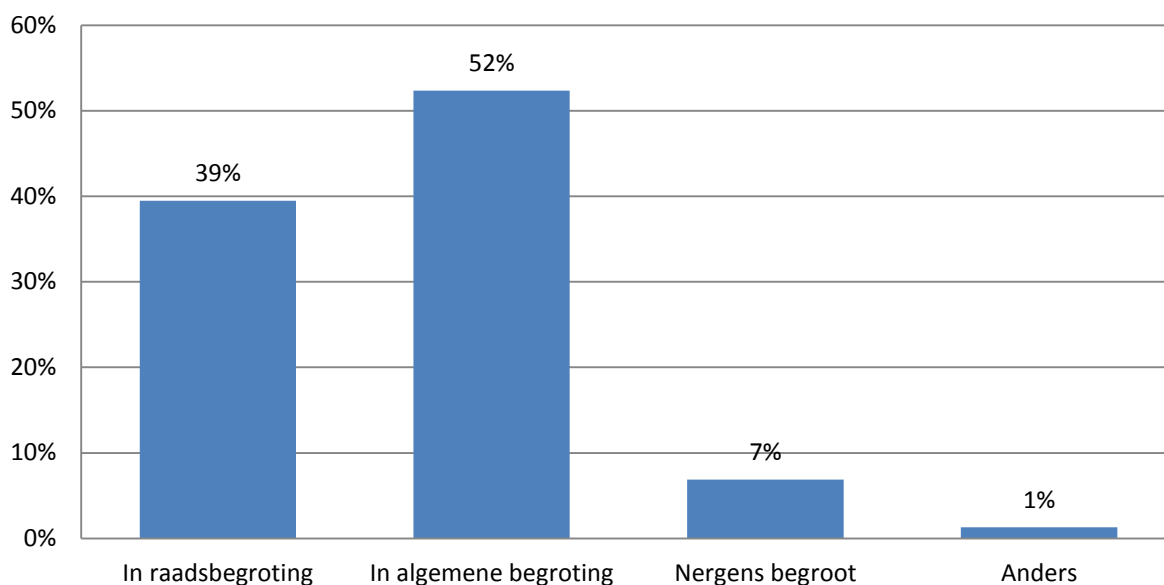
5.4 Kosten voor niet-partijpolitieke scholing van raadsleden (conform het rechtspositiebesluit van 20 juni 2014)?

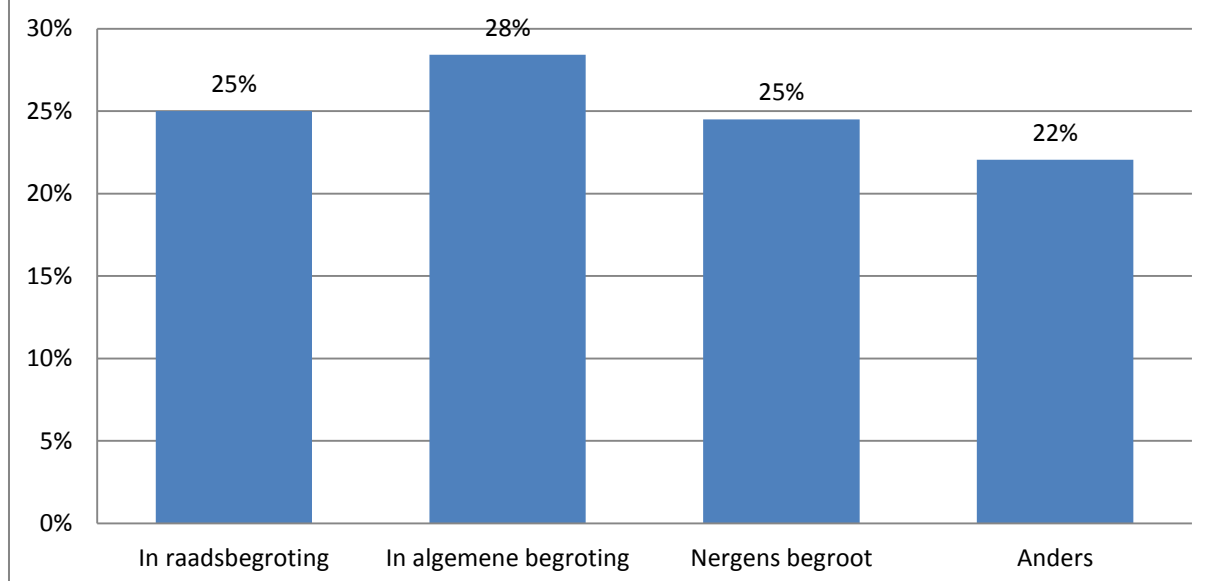
5.5 Kosten lidmaatschap raadsleden en griffier voor de belangen- en beroepsvereniging waarvan raadslid resp. griffier lid is uit hoofde van zijn functie (conform het rechtspositiebesluit van 20 juni 2014).

5.6 Representatiekosten

5.7 Mogelijke andere posten, zoals: (meerdere antwoorden mogelijk)

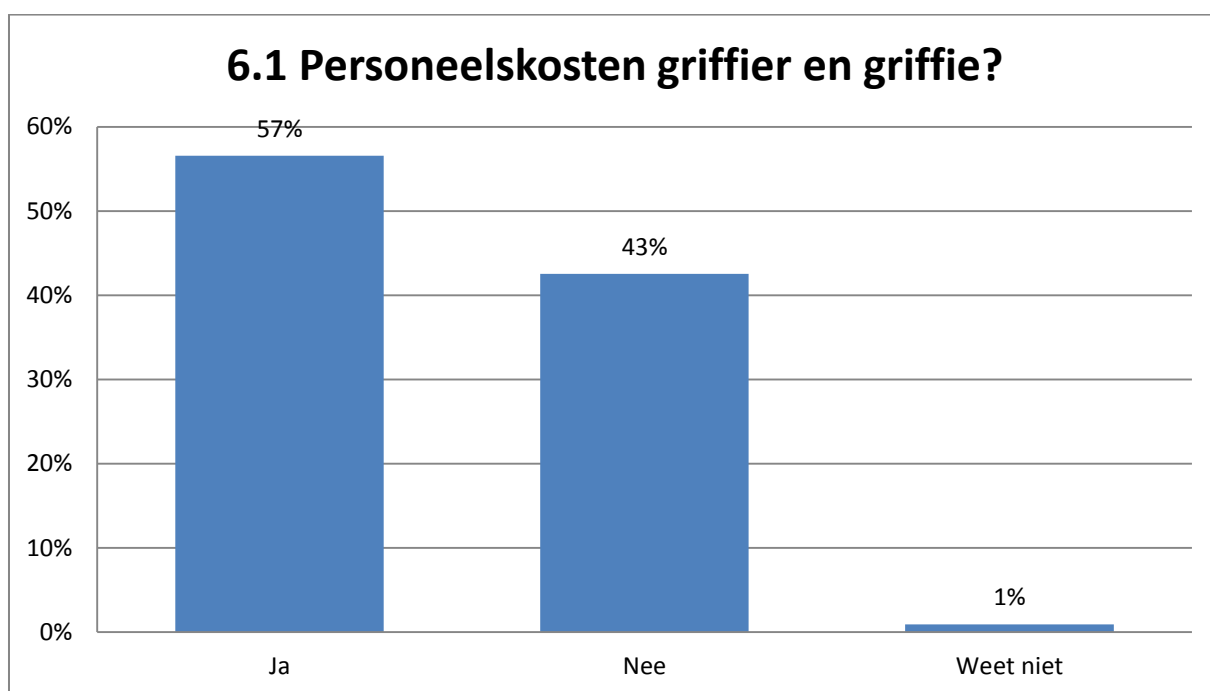
In het onderzoek is gevraagd wat mogelijke andere posten dan kunnen zijn. De respondent kon meerdere antwoorden invullen. Genoemd zijn in dit verband: kosten van accountant en rekenkamer, kosten vergaderfaciliteiten, kosten raadsonderzoek, advieskosten, kosten burgerparticipatie, kosten communicatie, werkbezoeken, digitaal werken, verzekeringen en vergoedingen van (schaduw)raadsleden, verslaglegging, werkkostenregeling en ziektekosten, kosten in verband met de burgemeestersbenoeming, software en dienstverleningskosten en rechtskundige hulp.

2.3 Welke budgetten zijn geplaatst onder de gemeentelijke bestuurskosten?

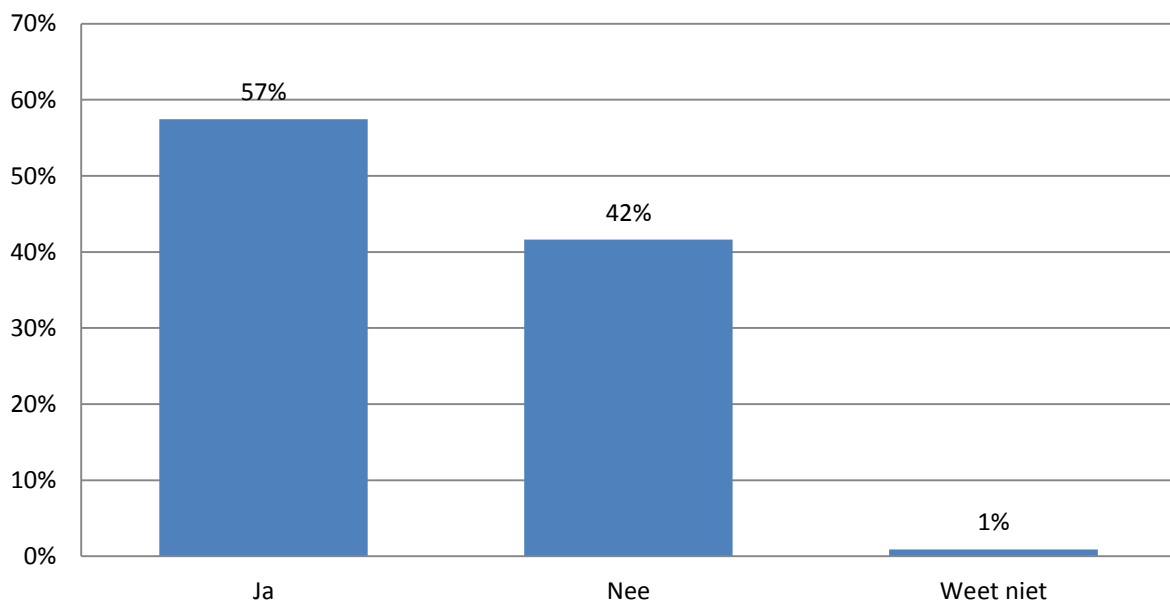
Voor een aantal kosten is ook gevraagd welke geplaatst zijn onder de gemeentelijke bestuurskosten om zo een beter inzicht te krijgen in welke kosten direct onder de raad gebracht worden en welke kosten ten laste van de algemene begroting c.q. bestuurskosten van de gemeenten worden gebracht. Er is daarom gevraagd welke kostenposten zijn ondergebracht in de algemene begroting, bijvoorbeeld onder de post bestuurskosten waarin ook de kosten van en voor het college zijn opgenomen. Met deze vraag is beoogd om helderheid te krijgen over de kosten ten behoeve van de raad inzichtelijk zijn ten opzichte van de kosten die er gemaakt worden ten behoeve van het college.

Het betreft de volgende kostenposten (zie tabellen 6.1 tot en met 6.6): personeelskosten van griffier en griffie, de opleidingskosten voor griffie(medewerkers), de kosten voor zelfstandige communicatiemedewerkers van de raad (om vast te stellen of de communicatie voor de raad zelfstandig is gebudgetteerd), fractiebudgetten, kosten voor niet-partijpolitieke scholing en kosten lidmaatschap van raadslid en griffier voor de belangen- en beroepsvereniging (deze kosten mogen als gevolg van het rechtspositiebesluit van 20 juni 2014 ten laste van de gemeente worden gebracht).

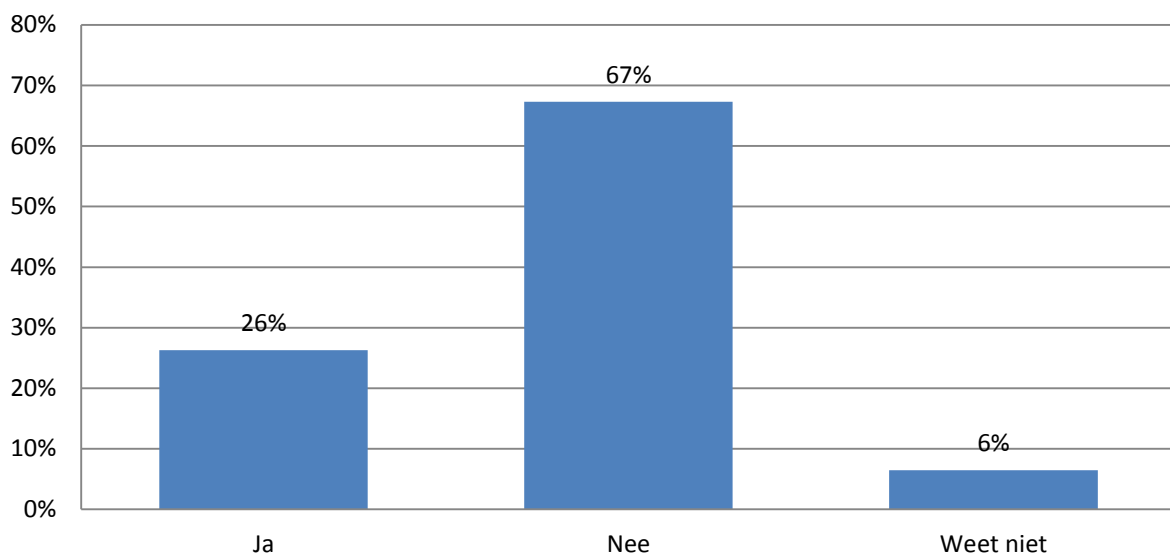
Tot slot is gevraagd welke kosten ten laste van de gemeente zijn gebracht. De tabellen 6.1 tot en met 6.6 dienen als volgt te worden gelezen: welke van de betreffende posten zijn ondergebracht in de algemene begroting, bijvoorbeeld onder de post bestuurskosten waarin ook de kosten van en voor het college zijn opgenomen:

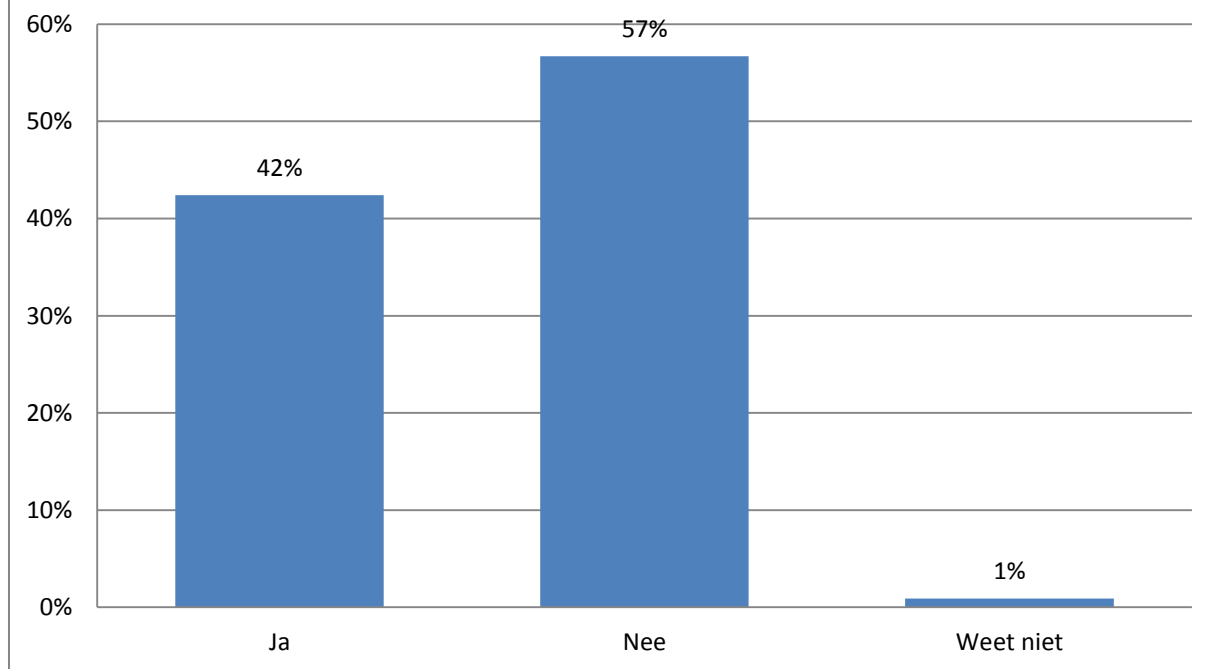
6.2 Opleidingskosten voor griffie(medewerkers)?

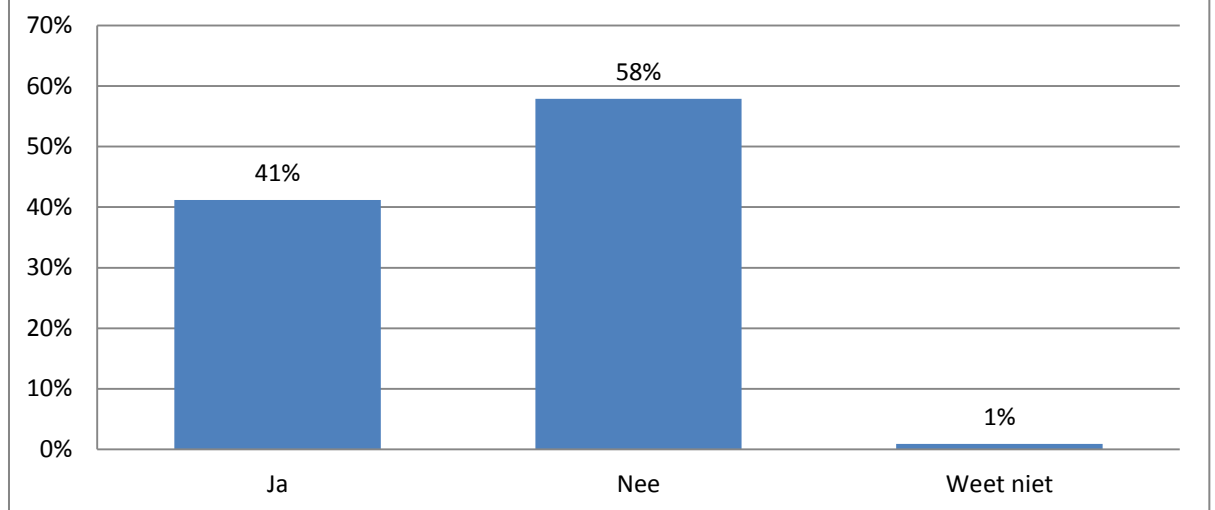
6.3 Kosten voor zelfstandige communicatiemedewerkers van de raad?

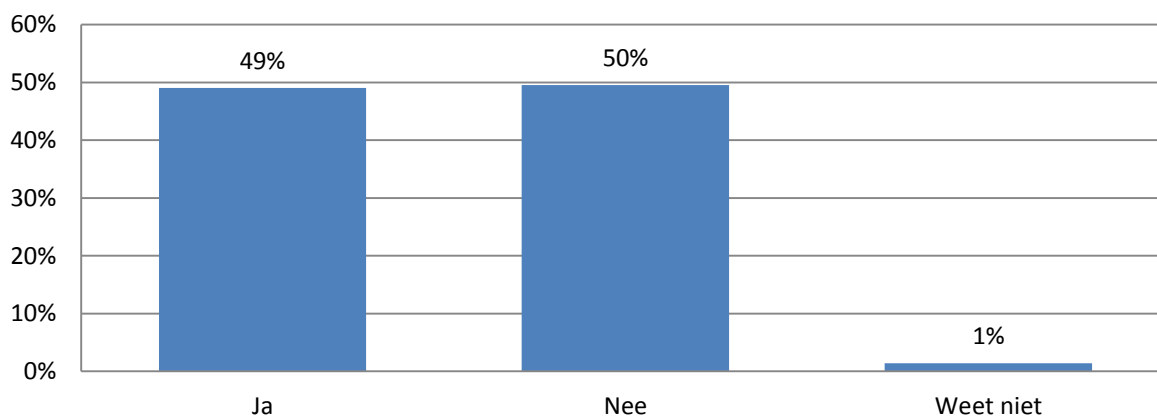
6.4 Fractiebudgetten?

6.5 Kosten voor niet-partijpolitieke scholing van raadsleden (conform het rechtspositiebesluit van 20 juni 2014)?

6.6 Kosten lidmaatschap raadslid en griffier voor de belangen- en beroepsvereniging waarvan deze lid is uit hoofde van zijn functie (conform het rechtspositiebesluit van 20 juni 2014).

In het onderzoek is ook gevraagd welke andere posten ook in de algemene begroting van de gemeente zijn ondergebracht. De antwoorden liepen erg uiteen: aanschaf en vervanging i-pads voor raads- en commissieleden, de kosten voor de accountant, rekenkamer, vergaderfaciliteiten, raadsonderzoek, reis- en verblijfkosten, algemene overhead voor de werkplekken van de griffie, ambtelijke bijstand, huisvesting van de griffie, ict- en reprokosten van de griffie, digitale kosten uitzendingen raad en commissies, notuleerkosten, presentievergoedingen raadscommissie, verzekeringskosten, juridische ondersteuning, gemeentebrede opleidingskosten, cateringkosten, kosten van tablets voor de raad en reis- en verblijfkosten voor de raad.

Om vast te stellen of er verschillen zijn bij het rubriceren van de kosten voor de raad op de begroting is er onderzocht naar gemeentegrootte wat de uitkomsten betekenen. Deze resultaten zijn opgenomen in bijlage I.

Over het algemeen kan geconcludeerd worden, dat des te groter de gemeente, des te meer posten begroot worden in de raadsbegroting (in plaats van in de algemene begroting).

3. De griffier

De griffie is een van de belangrijkste ondersteunende functies van de gemeenteraad. In het kader van dit onderzoek is gevraagd naar de omvang van de griffie. Het budget van de griffie varieert van 0 euro in ten minste vier gemeenten tot 2,3 miljoen euro.

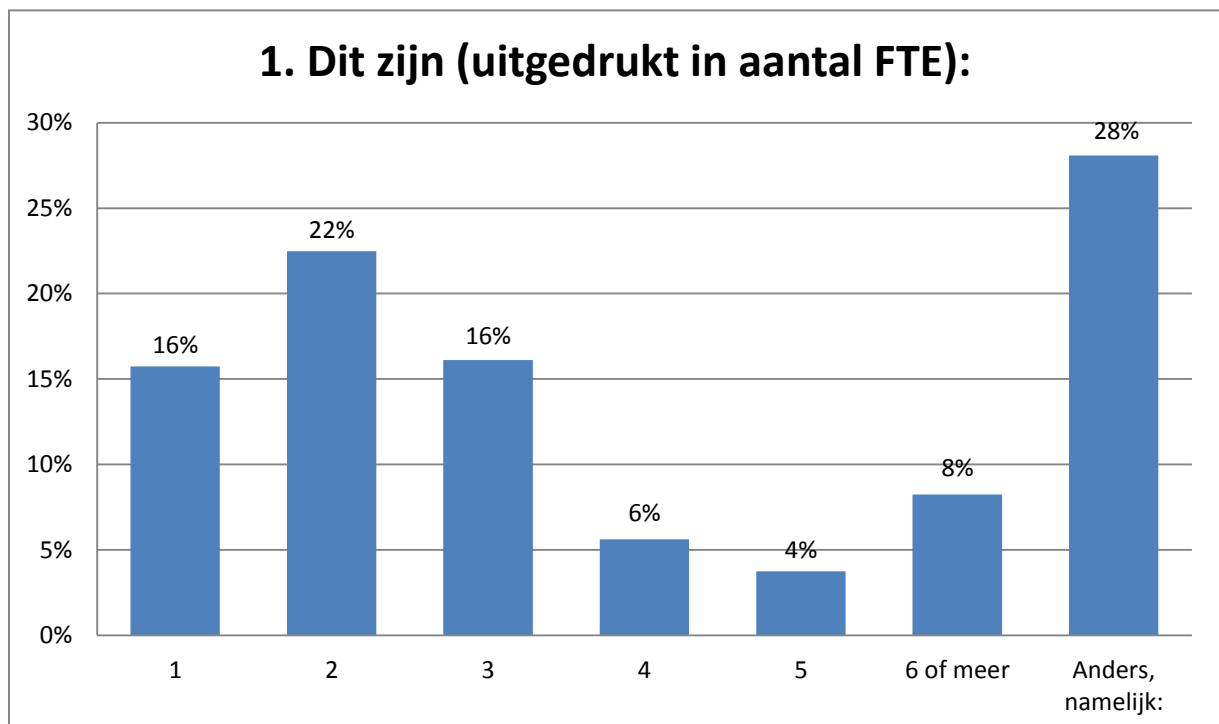
Voor een handvol gemeenten is het onduidelijk wat de omvang van het budget voor de griffie is omdat het betreffende budget ondergebracht is in een budget voor de raad.

In dit onderdeel presenteren wij daarom de onderzoeksresultaten op de omvang van de griffie als ook waar het budget van de griffie is geplaatst, onder de raad of onder de algemene (bestuurs)kosten van de gemeente.

3.1 Omvang griffie

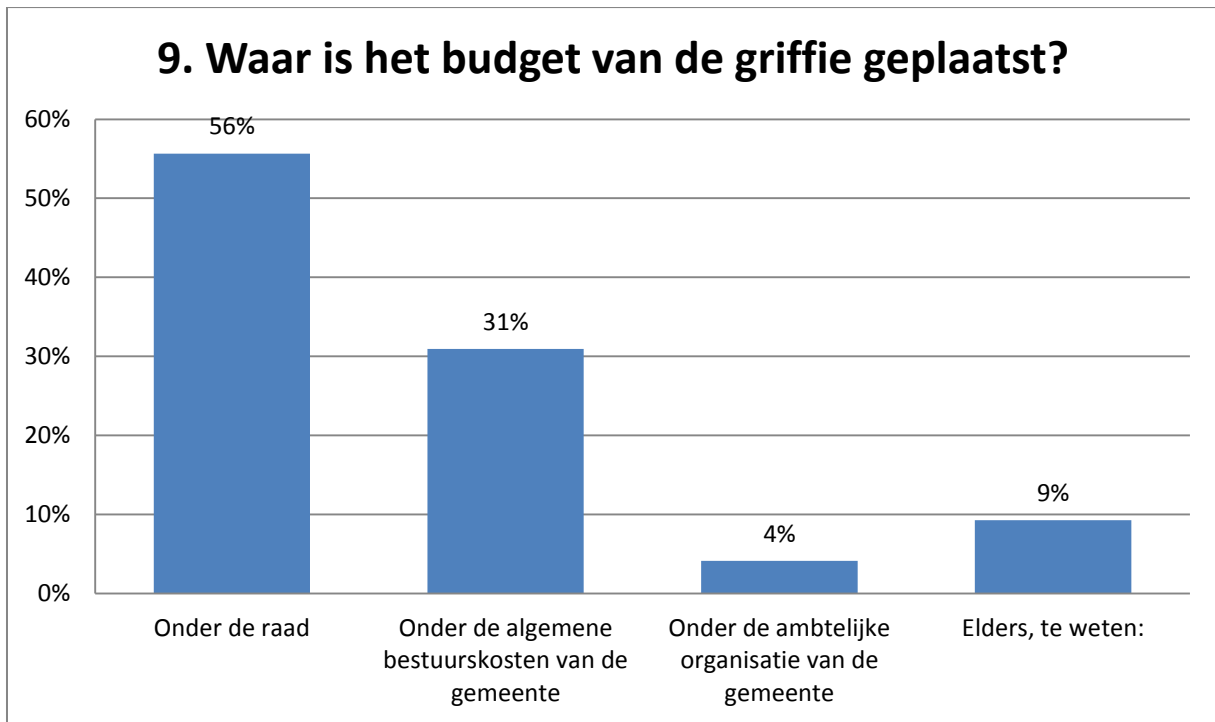
Uit het onderzoek blijkt dat er een verband is tussen het raadsbudget en het aantal griffiemedewerkers. Hoe groter het raadsbudget, hoe meer griffiemedewerkers in dienst zijn van de gemeenteraad. Als er sprake is van 4 griffiemedewerkers of meer, ligt het gemiddelde raadsbudget rond de 900.000 euro. Ter vergelijking is er in gemeenten waar 1 griffiemedewerker werkzaam is, een gemiddeld raadsbudget van 189.000 euro.

Het aantal griffiemedewerkers varieert van 1 tot 6 of meer. Op de uitkomst anders in de volgende tabel moet worden begrepen een omvang die in fte uitgedrukt geen gehele getallen opleveren zoals 0,8, 1,6, 2,3, 10,8 en andere variaties.

3.2 Waar is het budget van de griffie geplaatst?

In vraag 9 van het onderzoek (zie bijgaande tabel) hebben wij gevraagd waar het budget van de griffie is geplaatst. Hieruit valt op te maken dat in meer dan de helft van de gemeenten het budget van de griffie onder de raad is geplaatst. In een derde deel van de gemeente is het budget van de griffie terug te vinden onder de algemene bestuurskosten van de gemeente.

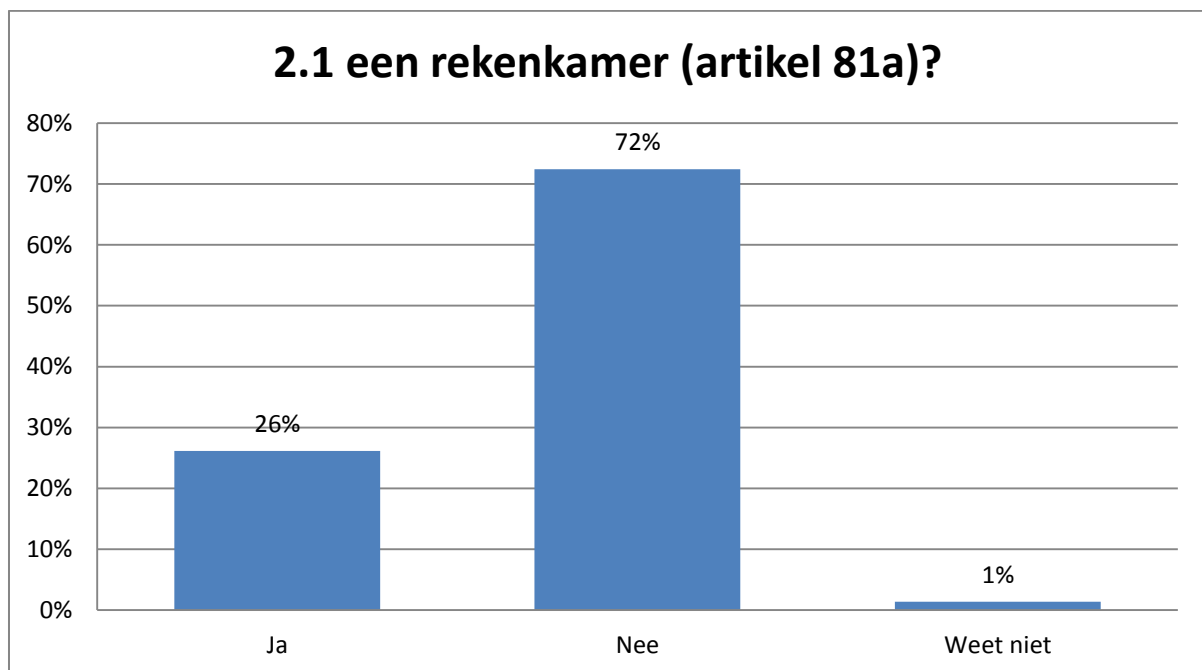
Ter verduidelijking wat er moet worden verstaan onder de antwoordcategorie elders, geven we hier een aantal van de daarop gegeven toelichting: bestuursondersteuning, deels onder raad en deels onder ambtelijke organisatie, eigen product, programma bestuurskracht en bestuurscultuur.

4. Rekenkamer

4.1 Rekenkamer

In het kader van het onderzoek is gevraagd of de betreffende gemeente een rekenkamer heeft (artikel 81a) dan wel een rekenkamerfunctie in de zin van artikel 810a. De uitkomsten op deze vragen zijn terug te vinden in onderstaande tabellen. De opmerking dient hierbij dus gemaakt te worden dat beide tabellen in combinatie met elkaar moeten worden gelezen omdat anders de indruk zou kunnen ontstaan dat een groter aantal gemeenten dan algemeen uit ander onderzoek blijkt geen rekenkamer zou hebben.

Heeft uw gemeenteraad:

Uit de toelichting op de gegeven antwoorden is gebleken dat nogal wat gemeenten een rekenkamercommissie hebben met andere gemeenten en deze functie dus in gemeentelijke samenwerking hebben uitgevoerd.

'Wij hebben een externe rekenkamercommissie met een personele unie, in samenwerking met nog drie andere gemeenten.'

'De gemeente werkt samen met de rekenkamer van een andere gemeente.'

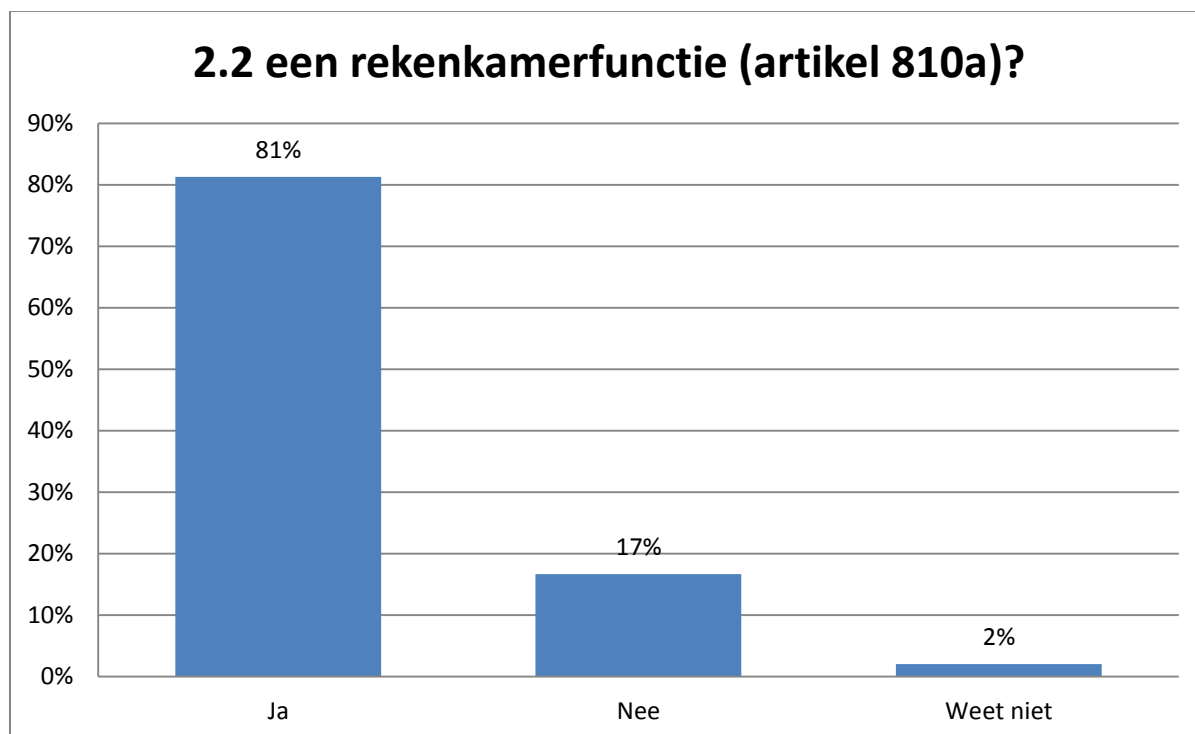
In het kader van het onderzoek is ook gekeken of er een verband tussen de omvang van de gemeente en de aanwezigheid van een rekenkamer (tabel 2).

Van de gemeenten met meer dan 100.000 inwoners geeft 58 procent aan dat er een rekenkamer aanwezig is. In gemeenten waar het inwoneraantal onder de 25.000 ligt, is er slechts in 22 procent van de gevallen sprake van een rekenkamer. Bij gemeenten met een inwoneraantal tussen 75.000 en 100.000 geeft een meerderheid van 57 procent van de gemeenten aan dat er geen rekenkamer aanwezig is.

	Grote gemeente (inwoners)					Totaal
	< 25.000	25.000 - 50.000	50.000 - 75.000	75.000 - 100.000	> 100.000	
Ja	22%	23%	24%	43%	58%	26%
Nee	76%	77%	76%	57%	37%	72%
Weet niet	2%	0%	0%	0%	5%	1%

Tabel 2: De aanwezigheid van een rekenkamer

De ondervraagden is vervolgens de vraag gesteld of zij een Rekenkamerfunctie hebben. Het blijkt dat 81 procent van de gemeenten een dergelijke functie heeft (zie tabel 2.2) .

4.2 Wat is het budget van de rekenkamer?

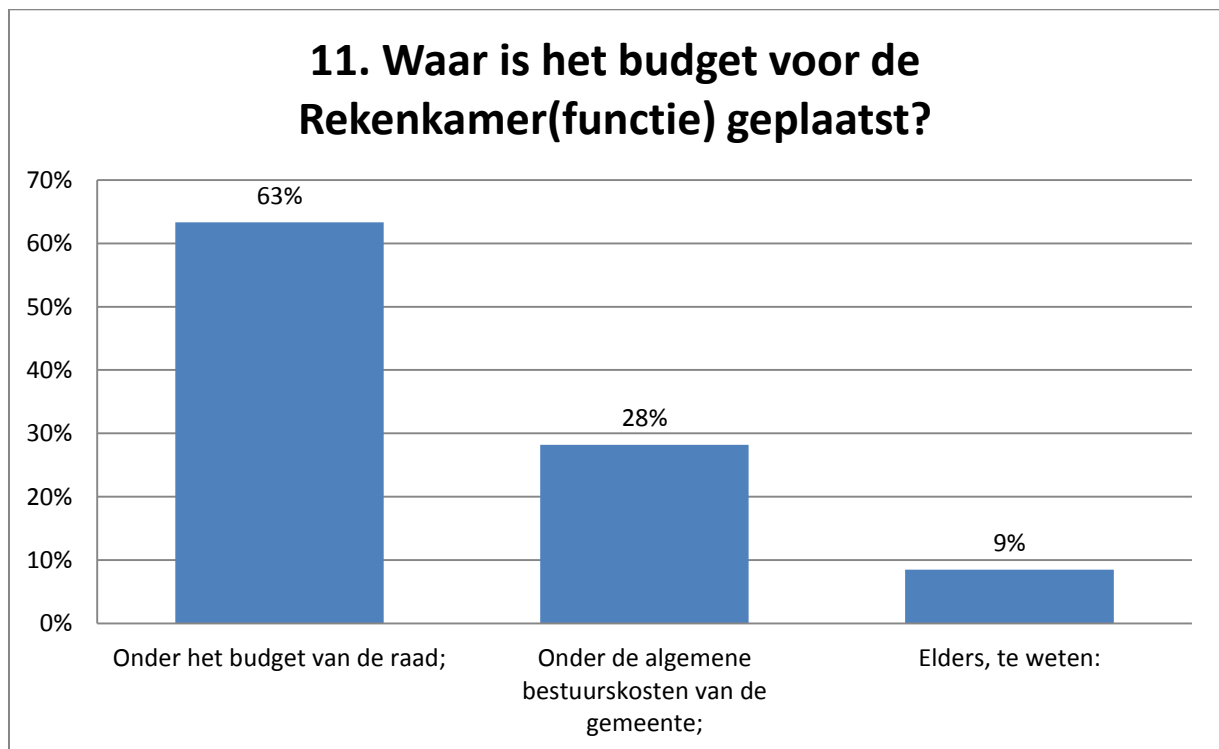
Het budget van de Rekenkamer (zie antwoorden op vraag 10.1) varieert van 0 euro tot 490 duizend euro.

We hebben ook gekeken wat de omvang van het budget van de rekenkamer is in verhouding tot het budget van de gemeenteraad. Dat levert het volgende resultaat op (tabel 3).

	Grote gemeente (inwoners)					Totaal
	< 25.000	25.000 - 50.000	50.000 - 75.000	75.000 - 100.000	> 100.000	
Budget rekenkamer						
Budget gemeenteraad	8%	8%	6%	7%	5%	8%

Tabel 3: Budget rekenkamer in verhouding tot het budget van de gemeenteraad.

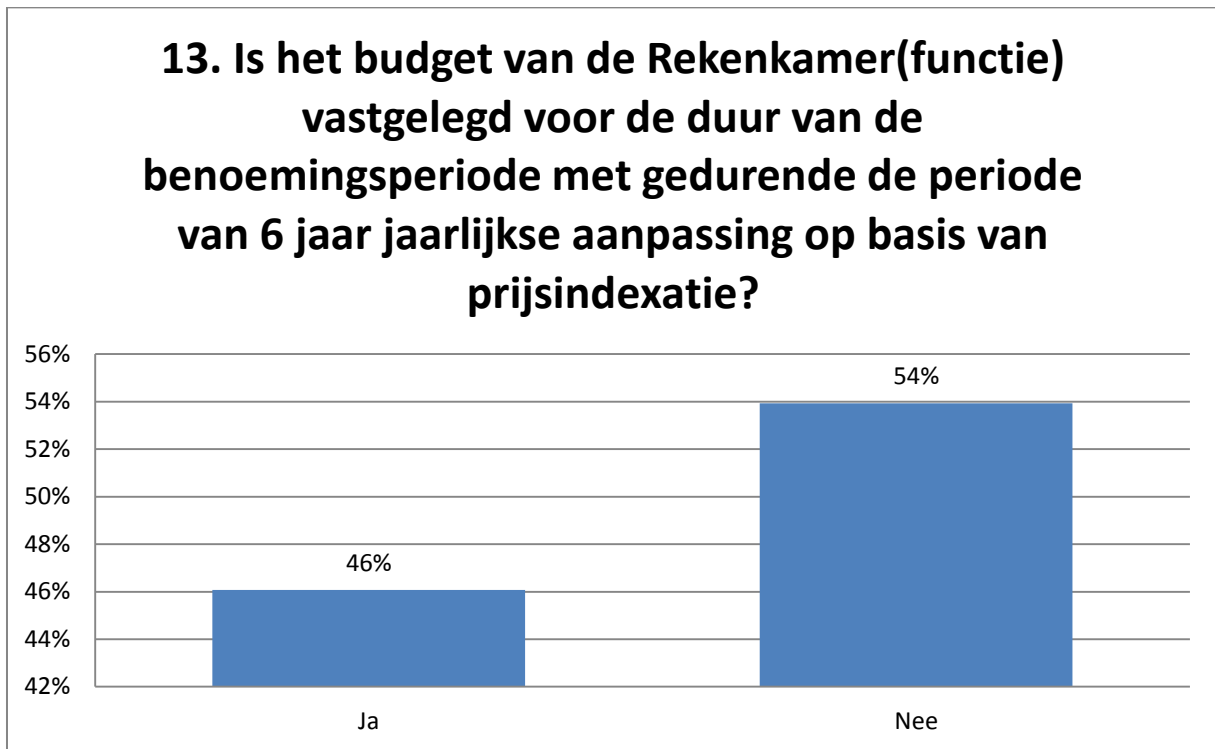
4.3 Waar is het budget voor de rekenkamer geplaatst?

Uit de antwoorden op de vraag waar het budget van de Rekenkamer is geplaatst, blijkt dus dat een ruime meerderheid (63 procent) van de gemeenten het budget voor de Rekenkamer onder de raad heeft geplaatst. Ruim een derde deel van de gemeenten heeft het budget voor de Rekenkamer op een andere plek geplaatst, waarbij ruim een kwart dat gedaan heeft onder de algemene bestuurskosten van de gemeenten.

Daar waar het budget van de Rekenkamer niet onder de algemene bestuurskosten is geplaatst, is het budget geplaatst bij de griffier, het hoofd middelen of is er geen actieve rekenkamerfunctie en dus ook geen budget toegewezen.

4.4 Is het budget voor de rekenkamer geïndexeerd?

In het kader van het onderzoek is ook gevraagd of de ondersteuning van de Rekenkamer van jaar tot jaar budgettair kan veranderen dan wel dat er sprake is van een structurele budgettaire basis voor de Rekenkamer. In het onderzoek is daarom de vraag gesteld of het budget van de Rekenkamer(functie) is vastgelegd voor de duur van de benoemingsperiode met gedurende de periode van 6 jaar een jaarlijkse aanpassing op basis van prijsindexatie. Uit de tabel (13, hierboven) blijkt dat minder dan de helft van de gemeente jaarlijkse aanpassing op basis van prijsindexatie toepast.

Uit een toelichting blijkt dat in een groot aantal gemeenten het budget jaarlijks wordt vastgesteld, dan wel dat het budget is vastgelegd voor een periode van een kortere duur dan zes jaar, bijvoorbeeld vier jaar. ‘Het blijft een budget dat politiek is in te zetten’, zo luidt een toelichting. ‘Deze post fluctueert mee met bezuinigingen’, zegt een ander. ‘Het budget is op contractbasis vastgelegd’, is ook een van de antwoorden, maar het merendeel geeft aan dat het budget voor de rekenkamer structureel is vastgelegd.

In een enkele gemeente is het zo dat ‘de rekenkamerfunctie geacht wordt voor elk onderzoek een begroting bij de raad in te dienen. De kosten van dat onderzoek worden dan bijgeraamd in de voorjaars- of najaarsnota.’

5. Diverse budgetten

5.1 Budget voor accountant

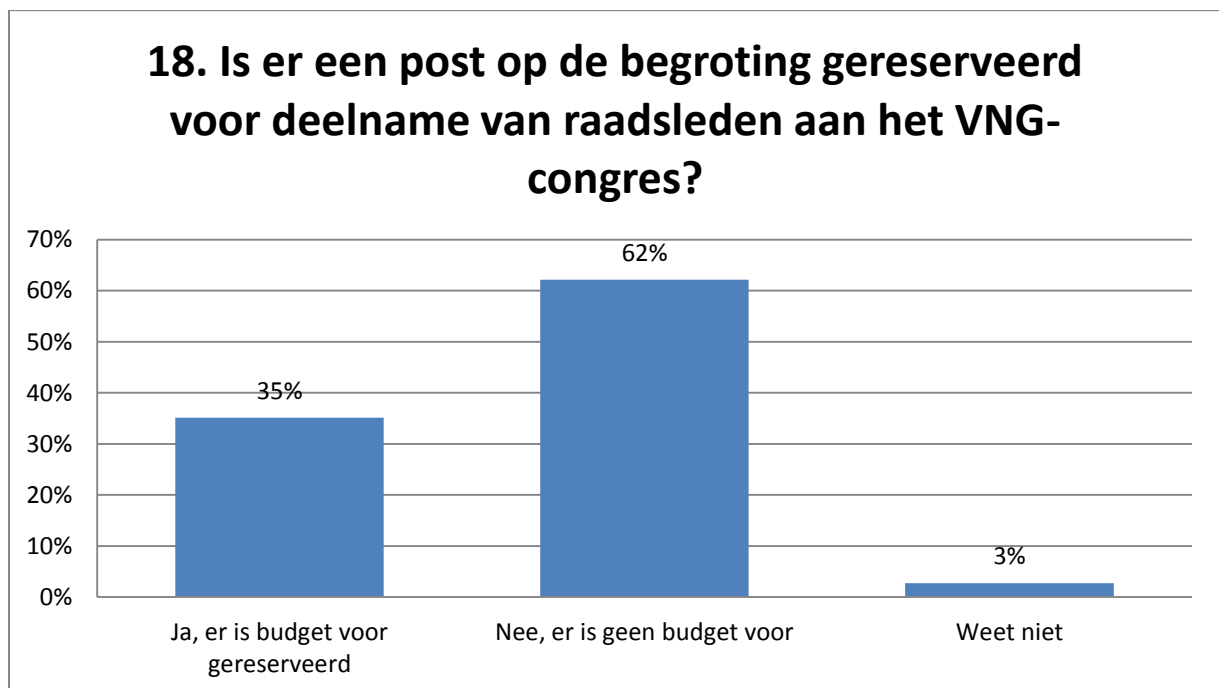
Het budget voor de accountant (antwoord op vraag 10.2) varieert van 0 euro tot 400.000 euro.

5.2 Budget voor onderzoek

In het onderzoek is ook een vraag gesteld naar de budgetten voor het houden van onderzoek (vraag 10.3). Dat levert in verhouding tot het aantal reacties een groot aantal reacties in categorie budget: 0. In een handvol gemeenten is voor het houden van onderzoek een bedrag beschikbaar van 10 duizend tot 40 duizend met een uitschieter naar 108 duizend euro.

5.3 Budget voor deelname VNG Jaarcongres

Op verzoek van Raadslid.Nu is in het kader van dit onderzoek naar het Zelfstandig Raadsbudget ook een vraag gesteld over de kosten die samenhangen met deelname van raadsleden aan het VNG Jaarcongres. Raadslid.Nu heeft gemerkt dat het nog vaak voorkomt dat raadsleden, anders dan burgemeesters en wethouders, de kosten voor deelname aan het Jaarcongres voor eigen rekening moeten nemen. Uit de tabel op basis van vraag 18 uit de enquête blijkt dat in slechts een derde van de gemeenten budget is gereserveerd voor deelname van raadsleden aan het VNG Jaarcongres.

Het onderzoek op deze vraag heeft ook tot de nodige toelichtende opmerkingen geleid waarvan we een selectie geven:

- Aanvragen worden in de regel gehonoreerd;
- Als alle fracties er een raadslid naar toe laten gaan, past het niet binnen het budget;
- Geplaatst binnen het budget voor de opleidingen van raadsleden;
- De gemeente heeft besloten dat niemand naar het congres gaat vanwege kostenoverwegingen;
- De griffier heeft een (beperkt) separaat werkbudget waaruit dergelijke kosten kunnen worden betaald;
- De raad heeft zelf besloten dat deelname aan het VNG congres door het raadslid zelf betaald dient te worden;
- Dit budget is wegbezuinigd vanwege de hoge kosten van het congres;
- Er is budget gereserveerd maar dit is te krap om raadsleden te laten deelnemen aan congressen;
- Als raadsleden willen gaan, wordt er niet moeilijk gedaan over de kosten;
- Het is ongebruikelijk dat raadsleden hieraan deelnemen;
- Maakt onderdeel uit van de budgetten fractievergoeding. Het is aan de fracties zelf om daarin keuzes te maken hoe dit te besteden;
- Als men wil gaan, is daar ruimte voor. Ze zijn immers zelf de baas over de financiën.

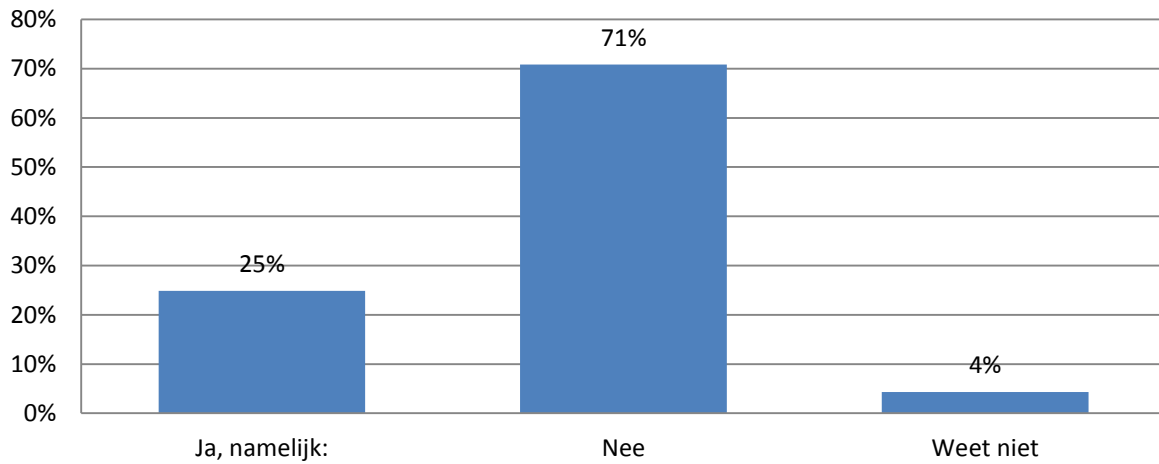
6. Wijzigingen van het budget voor raad en ondersteuning

Het ligt voor de hand dat de raad bepaalt wat omvang en inhoud van het raadsbudget is. Toch is, zo blijkt uit dit onderzoek, het niet vanzelfsprekend dat de raad dit alleen en voor zichzelf uitmaakt. Slechts in 15 procent van de gemeenten doet de raad zelf de voorstellen in geval van overschrijding van de raadsbudgetten. Meest voorkomende is dat het presidium de voorstellen doet tot aanpassingen van de raadsbudgetten (42 procent van de gemeenten). In bijna een derde deel van de gemeenten (30 procent) worden de voorstellen tot aanpassing van het raadsbudget gedaan door een combinatie van college in overleg met presidium, fractievoorzittersoverleg, seniorenconvent en/of griffier.

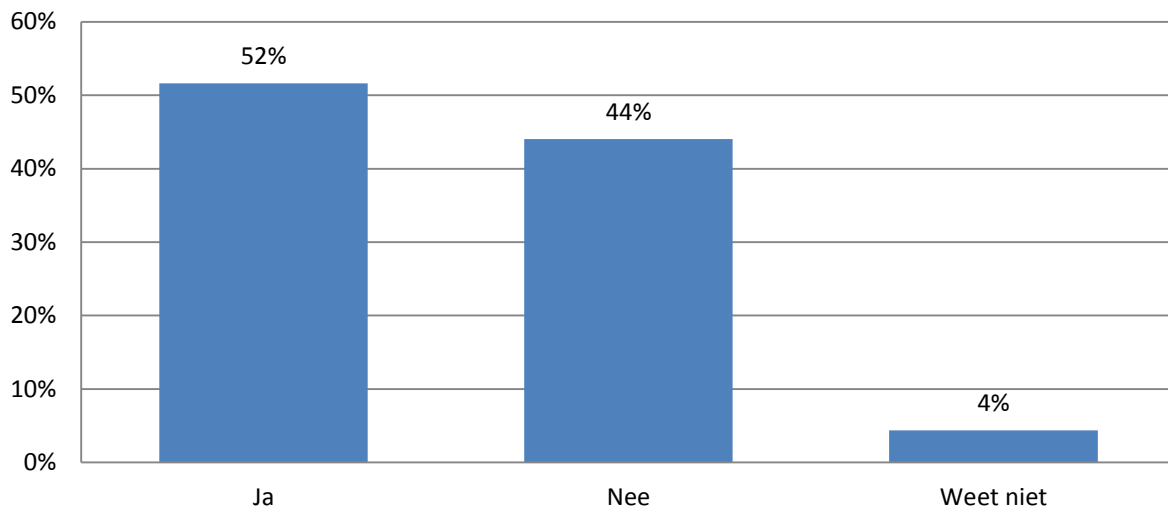

Een overgrote meerderheid van de griffiers (71 procent) geeft aan dat het college niet deelneemt aan een discussie in de raad over de raadsbudgetten. Echter, in een kwart van de gemeenten wordt het college wel betrokken bij een dergelijke discussie over het aanpassen van de raadsbudgetten. Tevens blijkt dat in 52 procent van de gemeenten het college voorstellen tot verlagen van het raadsbudget doet. In een krappe minderheid (44 procent) van de gemeenten heeft het college zich er buiten gehouden en geen voorstellen gedaan voor het verlagen van het raadsbudget.

15. Neemt het college deel aan een discussie in de raad over de budgetten van de raad? Zo ja, in welke vorm?

16. Heeft het college wel eens voorstellen gedaan voor het verlagen van raadsbudgetten?

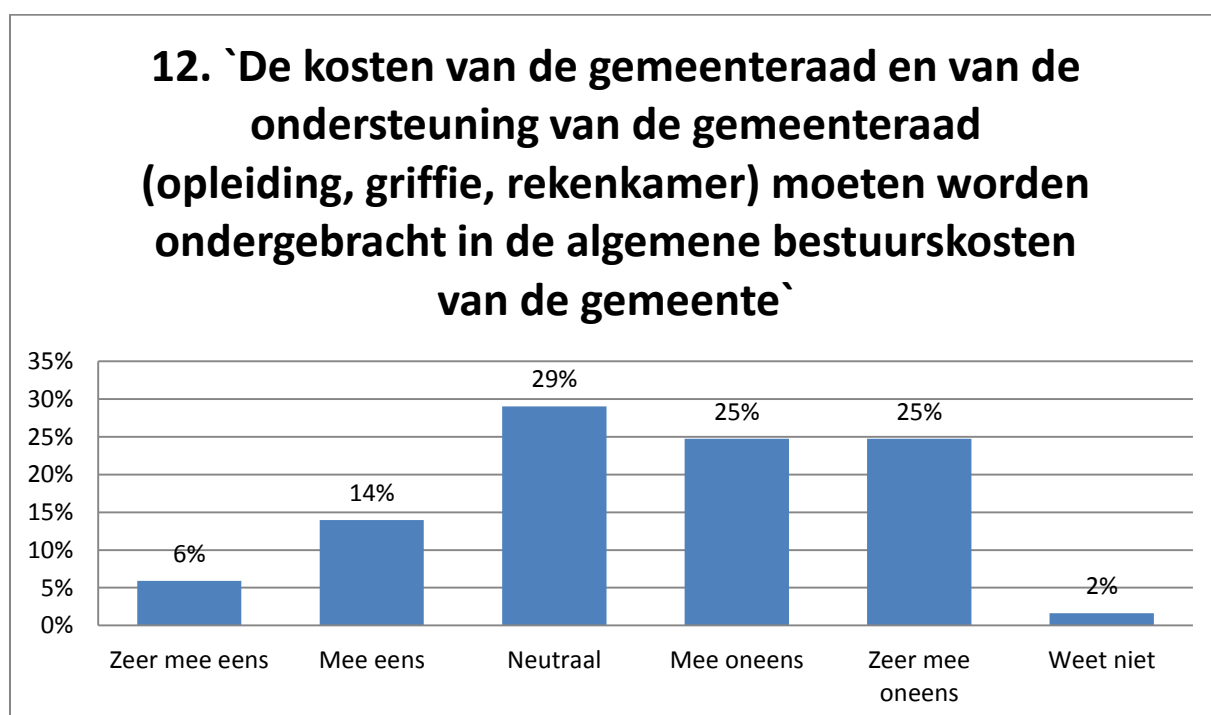

7. Wenselijkheid van zelfstandig raadsbudget

In dit onderzoek is niet alleen naar feiten gevraagd maar zijn ook enkele vragen gesteld over de wenselijkheid van een zelfstandig raadsbudget.

7.1 Wat vindt de griffier over een zelfstandig raadsbudget

De geënquêteerde griffiers is de vraag voorgelegd wat hun mening is over het rubriceren van de kosten van de gemeenteraad en van de ondersteuning van de raad in de algemene bestuurskosten.

Uit de toelichting blijkt dat de meningen op dit punt verdeeld zijn of de kosten van de raad in de bestuurskosten moeten worden gebudgetteerd:

- Waarom zou het uitgesplitst in de begroting moeten worden opgenomen. In de productenraming is het al gedetailleerd en dat werkt voor mij prima;
- De griffier is budgetverantwoordelijk voor het merendeel van de kosten van raad en griffie. Doorgaans werkt dit goed. De raad mist mogelijk wel focus op het eigen budget;
- Het belang om aparte begrotingen te maken hangt af van de onderlinge verhoudingen. In mijn geval is er geen reden om aparte begrotingen te maken.
- Het moet duidelijk zijn dat het budgetten van de raad betreft waar het college niet over gaat;
- In het kader van de onafhankelijkheid van de raad en daarmee van de griffie is het beter dit apart onder te brengen.

- Het zou inzicht voor de raad en de griffie bieden als deze kosten apart worden gepresenteerd;
- De raad hoort een eigen budget te hebben en niet op de grote berg algemene kosten te worden ondergebracht. Als dat niet gebeurt, worden de griffie nog meer een tandeloze tijger die voor ieder wissewasje naar de secretaris moet.

We hebben daarom ook gevraagd of de griffiers vinden dat er een afzonderlijke begroting voor de gemeenteraad moet worden opgesteld, wanneer dat nog niet het geval is. Bijna de helft vindt dat niet nodig, zie in de volgende tabel:

De enquête levert op dit punt ook nog een aantal waardevolle toevoegingen op van uit de toelichting op de gestelde vraag:

- Maar dan ook echt afzonderlijk met accountantscontrole;
- Maar dan moet de gemeentewet worden aangepast want het college is nu bevoegd;
- Interne duidelijkheid is belangrijk in verband met verantwoording en verantwoordelijkheid;
- Als er chronisch strijd is, lijkt het mij wijs om een afzonderlijke begroting te maken, maar als in harmonie de raad alles kan krijgen wat hij voor zichzelf nodig acht, is het niet nodig;
- Het is allemaal onnodige bureaucratische rompslomp. Wel moet duidelijk zijn dat de raad binnen de begroting zeggenschap heeft over zijn eigen budgetten;
- Het is vreemd dat er zo weinig zicht is op de kosten verbonden aan het raadswerk want dat zit nu “versluiert” in de begroting.

8. Verantwoording onderzoek

8.1 Methodiek

- In samenwerking met de leden van de commissie Openbaar Bestuur van de Vereniging van Griffiers en Raadslid.Nu zijn (meerkeuze)vragen opgesteld.
- Met een begeleidend schrijven is de vragenlijst op 9 juli 2015, via de e-mail, verstuurd aan alle griffiers.
- Een reminder is verstuurd op 30 juli 2015.
- Alle respondenten vullen, anoniem, de vragenlijst in.
- Voor informatie over de onderliggende cijfers en uitkomsten waar in dit onderzoek naar wordt verwezen, kan contact worden opgenomen met Raadslid.Nu (info@raadslid.nu) onder vermelding van Zelfstandig Raadsbudget.

8.2 Response versus populatie

De enquête is door 269 griffiers ingevuld. De verdeling steekproef/populatie wordt hieronder vermeld.

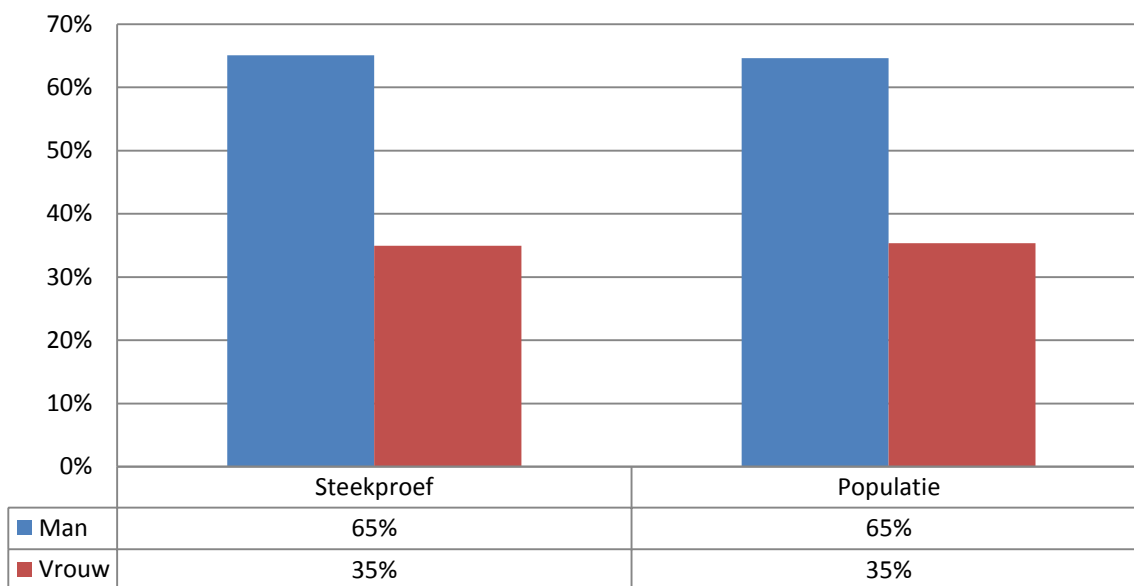
Aantal griffiers	393
Aantal griffiers benaderd	388
Respondenten	269
Response	68,45% (69,32% van de populatie)

De response wordt met de populatie vergeleken op de volgende punten:

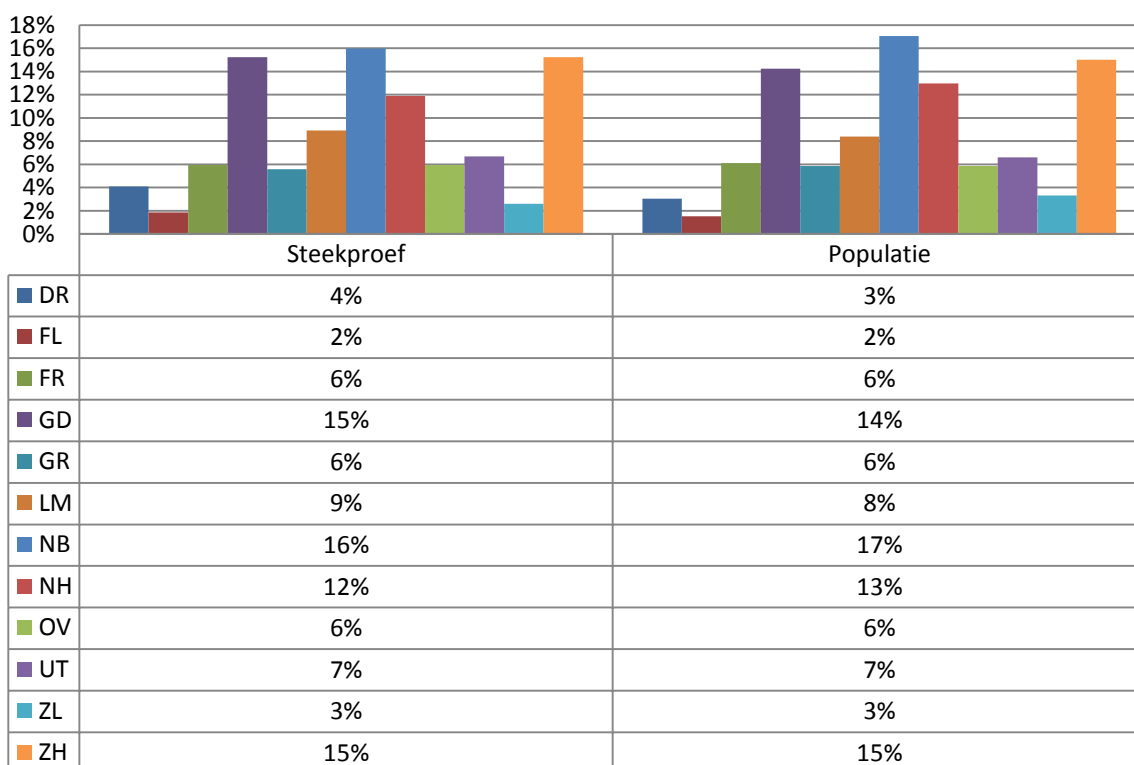
- Geslacht
- Provincie
- Aantal inwoners gemeente
- Urbanisatiegraad

De steekproef geldt voor alle kenmerken als een verkleinde afbeelding van de populatie.

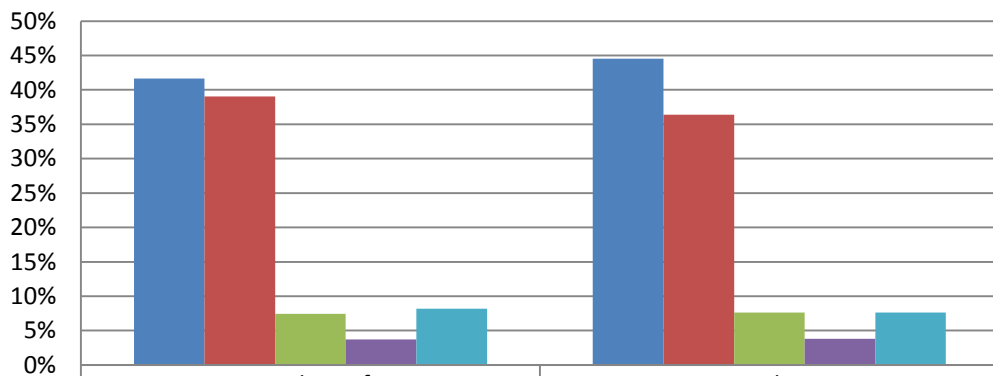
Geslacht

Provincie

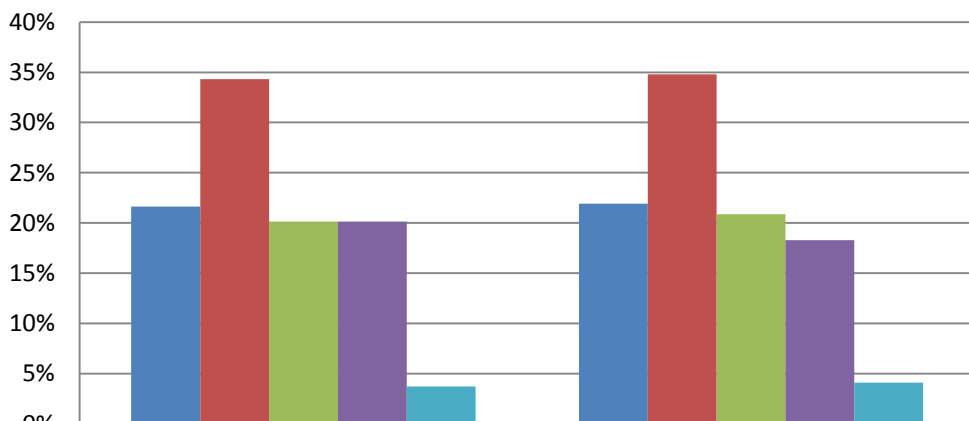

Aantal inwoners gemeente

	Steekproef	Populatie
■ < 25.000	42%	45%
■ 25.000 - 50.000	39%	36%
■ 50.000 - 75.000	7%	8%
■ 75.000 - 100.000	4%	4%
■ > 100.000	8%	8%

Urbanisatie

	Steekproef	Populatie
■ Niet stedelijk	22%	22%
■ Weinig stedelijk	34%	35%
■ Matig stedelijk	20%	21%
■ Sterk stedelijk	20%	18%
■ Zeer sterk stedelijk	4%	4%

8.3 Onderzoeksbureau Overheid in Nederland

Het onderzoek is uitgevoerd door Overheid in Nederland. Dit onderzoeksbureau doet periodiek onafhankelijk onderzoek naar opvattingen zoals die leven binnen alle overheidslagen in Nederland. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het T(ransparant) O(verheids) P(anel). Het panel is samengesteld op basis van alle gekozen en benoemde personen, die werkzaam zijn bij het Rijk, de Provincie, de gemeenten en de Waterschappen. Het betreft zowel politici als topambtenaren. Afhankelijk van het soort onderzoek kunnen deelpopulaties bij het onderzoek worden betrokken.

Overheid in Nederland is gevestigd in Horst. Voor meer informatie, of voor een overzicht van alle politici en topambtenaren in Nederland, gaat u naar: www.overheidinnederland.nl. U kunt ook een mail sturen naar: info@overheidinnederland.nl

Bijlage I: Budgetten voor raad en ondersteuning

5.1 Personeelskosten griffier en griffie

	Inwonersgrootte					Totaal
	< 25.000	25.000 - 50.000	50.000 - 75.000	75.000 - 100.000	> 100.000	
In raadsbegroting	32%	42%	42%	44%	65%	40%
In algemene begroting	65%	58%	58%	56%	35%	59%
Nergens begroot	1%	0%	0%	0%	0%	0%
Anders	2%	0%	0%	0%	0%	1%

5.2 Opleidingskosten voor griffie(medewerkers)

	Inwonersgrootte					Totaal
	< 25.000	25.000 - 50.000	50.000 - 75.000	75.000 - 100.000	> 100.000	
In raadsbegroting	24%	35%	42%	44%	70%	34%
In algemene begroting	60%	61%	58%	56%	30%	58%
Nergens begroot	9%	4%	0%	0%	0%	5%
Anders	6%	0%	0%	0%	0%	3%

5.3 Fractiebudgetten

	Inwonersgrootte					Totaal
	< 25.000	25.000 - 50.000	50.000 - 75.000	75.000 - 100.000	> 100.000	
In raadsbegroting	43%	40%	32%	44%	65%	43%
In algemene begroting	39%	46%	58%	56%	35%	44%
Nergens begroot	15%	13%	11%	0%	0%	12%
Anders	3%	1%	0%	0%	0%	2%

5.4 Kosten voor niet-partijpolitieke scholing van raadsleden (conform het rechtspositiebesluit van 20 juni 2014)

	Inwonersgrootte					Total
	< 25.000	25.000 - 50.000	50.000 - 75.000	75.000 - 100.000	> 100.000	
In raadsbegroting	37%	39%	37%	44%	60%	40%
In algemene begroting	41%	47%	53%	44%	25%	43%
Nergens begroot	18%	14%	5%	11%	15%	15%
Anders	3%	0%	5%	0%	0%	2%

5.5 Kosten lidmaatschap raadsleden en griffier voor de belangen- en beroepsvereniging waarvan raadslid resp. griffier lid is uit hoofde van zijn functie (conform het rechtspositiebesluit van 20 juni 2014)

	Inwonersgrootte					Total
	< 25.000	25.000 - 50.000	50.000 - 75.000	75.000 - 100.000	> 100.000	
In raadsbegroting	41%	40%	39%	33%	68%	43%
In algemene begroting	46%	51%	50%	56%	21%	47%
Nergens begroot	9%	5%	6%	11%	11%	7%
Anders	4%	3%	6%	0%	0%	3%

5.6 Representatiekosten

	Inwonersgrootte					Total
	< 25.000	25.000 - 50.000	50.000 - 75.000	75.000 - 100.000	> 100.000	
In raadsbegroting	31%	40%	39%	44%	74%	39%
In algemene begroting	57%	52%	56%	56%	26%	52%
Nergens begroot	10%	6%	6%	0%	0%	7%
Anders	2%	1%	0%	0%	0%	1%

5.7 Mogelijke andere posten

	Inwonersgrootte					Totaal
	< 25.000	25.000 - 50.000	50.000 - 75.000	75.000 - 100.000	> 100.000	
In raadsbegroting	19%	21%	35%	14%	65%	25%
In algemene begroting	27%	29%	35%	71%	12%	28%
Nergens begroot	33%	21%	12%	14%	18%	25%
Anders	22%	29%	18%	0%	6%	22%

Bijlage II: enquête

Algemeen

1. Hoeveel griffiemedewerkers, inclusief u als raadsgriffier, zijn in dienst van de gemeenteraad?

Dit zijn (uitgedrukt in aantal FTE):

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6 of meer
- Anders, namelijk:

2. Heeft uw gemeenteraad:

	Ja	Nee	Weet niet
2.1 een rekenkamer (artikel 81a)?	☐	☐	☐
2.2 een rekenkamerfunctie (artikel 810a)?	☐	☐	☐

Begroting

3. Wat is de omvang van uw gemeentelijke begroting 2015?

De gemeentelijke begroting in 2015 (in mln. €) is :

- Weet niet

4. Is er in de begroting een post, waarin alle kosten voor de gemeenteraad zijn opgenomen?

- Ja
- Nee
- Weet niet

5. Waar zijn de volgende posten ondergebracht?

(Denk bij de algemene begroting van de gemeente, bijvoorbeeld aan de post bestuurskosten)

	In raadsbegroting	In algemene begroting	Nergens begroot	Anders
5.1 Personeelskosten griffier en griffie?	☐	☐	☐	☐
5.2 Opleidingskosten voor griffie(medewerkers)?	☐	☐	☐	☐
5.3 Fractiebudgetten?	☐	☐	☐	☐
5.4 Kosten voor niet-partijpolitieke scholing van raadsleden (conform het rechtspositiebesluit van 20 juni 2014)?	☐	☐	☐	☐
5.5 Kosten lidmaatschap raadsleden en griffier voor de belangen- en beroepsvereniging waarvan raadslid resp. griffier lid is uit hoofde van zijn functie (conform het rechtspositiebesluit van 20 juni 2014).	☐	☐	☐	☐
5.6 Representatiekosten	☐	☐	☐	☐
5.7 Mogelijke andere posten, zoals:	☐	☐	☐	☐ <input style="width: 50px; height: 15px;" type="text"/>

6. Welke van de betreffende posten zijn ondergebracht in de algemene begroting, bijvoorbeeld onder de post bestuurskosten (waarin ook de kosten van en voor college zijn opgenomen).

	Ja	Nee	Weet niet
6.1 Personeelskosten griffier en griffie?	☐	☐	☐
6.2 Opleidingskosten voor griffie(medewerkers)?	☐	☐	☐
6.3 Kosten voor zelfstandige communicatiemedewerkers van de raad?	☐	☐	☐
6.4 Fractiebudgetten?	☐	☐	☐
6.5 Kosten voor niet-partijpolitieke scholing van raadsleden (conform het rechtspositiebesluit van 20 juni 2014)?	☐	☐	☐
6.6 Kosten lidmaatschap raadslid en griffier voor de belangen- en beroepsvereniging waarvan deze lid is uit hoofde van zijn functie (conform het rechtspositiebesluit van 20 juni 2014).	☐	☐	☐

7. Welke andere posten zijn ook in de algemene begroting van de gemeente ondergebracht?

Geen andere posten zijn opgenomen

8. Wat is het totaalbudget voor de gemeenteraad en de griffie in 2015?

	In €	Weet niet
8.1 Totaalbudget raad:	☐ <input type="text"/>	☐
8.2 Totaalbudget griffie:	☐ <input type="text"/>	☐

9. Waar is het budget van de griffie geplaatst?

- Onder de raad
- Onder de algemene bestuurskosten van de gemeente
- Onder de ambtelijke organisatie van de gemeente
- Elders, te weten:

10. En wat is het budget van:

bedragen x €1000

	In €	Weet niet
10.1 De Rekenkamer?	☐ <input type="text"/>	☐
10.2 De accountant?	☐ <input type="text"/>	☐
10.3 Het houden van onderzoek?	☐ <input type="text"/>	☐

11. Waar is het budget voor de Rekenkamer(functie) geplaatst?

- Onder het budget van de raad;
- Onder de algemene bestuurskosten van de gemeente;
- Onder kosten externe inhuur;
- Elders, te weten:

Waardering

12. In welke mate bent u het (on)eens met de volgende stelling:

'De kosten van de gemeenteraad en van de ondersteuning van de gemeenteraad (opleiding, griffie, rekenkamer) moeten worden ondergebracht in de algemene bestuurskosten van de gemeente'

- Zeer mee eens
- Mee eens
- Neutraal
- Mee oneens
- Zeer mee oneens
- Weet niet

13. Is het budget van de Rekenkamer(functie) vastgelegd voor de duur van de benoemingsperiode met gedurende de periode van 6 jaar jaarlijkse aanpassing op basis van prijsindexatie?

- Ja
- Nee

13.1. Kunt u hier een toelichting opgeven?

-
- Nee

14. Wie doet de voorstellen bij overschrijdingen, onderschrijdingen en verhoging/verlaging van de budgetten ten behoeve van de gemeenteraad?

- Het college
- Het presidium
- De raad zelf
- Anders, te weten:

15. Neemt het college deel aan een discussie in de raad over de budgetten van de raad? Zo ja, in welke vorm?

- Ja, namelijk:
- Nee
- Weet niet

16. Heeft het college wel eens voorstellen gedaan voor het verlagen van raadsbudgetten?

- Ja
- Nee
- Weet niet

17. Vindt u dat er een afzonderlijke begroting voor de gemeenteraad moet worden opgesteld, wanneer dat nu nog niet het geval is?

- Ja
- Nee
- Geen mening

18. Is er een post op de begroting gereserveerd voor deelname van raadsleden aan het VNG-congres?

- Ja, er is budget voor gereserveerd
- Nee, er is geen budget voor
- Weet niet